

**KAHDEN TUTKINNON
OPISKELIJOIDEN LUKIO-OPINTOJEN
OPINTO-OHJAUKSEN
KEHITTÄMINEN JÄRVISEUDUN
AMMATTI-INSTITUUTISSA**

**Tiina Rajala
Kehittämishankeraportti
Syyskuu 2007**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Rajala Tiina	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 27	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus Salainen ☐ saakka	
Työn nimi Kahden tutkinnon opiskelijoiden lukio-opintojen opinto-ohjauksen kehittäminen Järvisuodun ammatti-instituutissa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Opinto-ohjaajan koulutus		
Työn ohjaaja(t) Virtanen Riitta		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Kehittämishankkeeni aiheena on kahden tutkinnon suorittajien opinto-ohjaus. Kohteena ovat Järvisuodun ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteen kahden tutkinnon opiskelijat. Varsinaisesti työssä keskitytään kahden tutkinnon suorittajien lukio-opintojen ohjaamiseen ja sen opinto-ohjauksen kehittämiseen. Haastattelututkimuksella etsitään vastauksia kysymykseen ”Millaisia ovat kahden tutkinnon suorittajien kokemukset opinto-ohjauksesta Järvisuodun Ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteessä?”</p> <p>Ammatti-instituutissa lukion opintoja suorittavat opiskelijat tarvitsevat todellista ohjausta opintojen suorittamisessa sekä kurssivalinnoissa. Kirjojen hankinta, kurssien valinta ja lukujärjestyksen sovittaminen yhteen ammatillisten aineiden suorittamisen kanssa ovat vaikeita asioita vasta peruskoulunsa päättäneelle. Yhtenä työn tavoitteena on selkeyttää opintoja ja valintatilanteita kahden tutkinnon suorittamisessa.</p> <p>Kehittämishankkeen haastattelututkimukseen osallistui seitsemäntoista nuorta Järvisuodun ammatti-instituutin opiskelijaa. Haastattelun kautta haettiin vastauksia opinto-ohjauksellisiin ongelmakohtiin lukio-opintojen suorittamisessa. Tutkimuksessa kävi selkeästi ilmi, että opiskelijat tarvitsivat eniten ohjausta opintojen alkuvaiheessa ja tässä vaiheessa ohjausta tarjottiin heille vähiten. Tutkimus toi myös esille opinto-ohjaajan roolin siinä vaiheessa, kun opiskelija on tietoa etsimässä. Lukion opinto-ohjaajasta on muodostunut kahden tutkinnon opiskelijoille tärkeä yhdyshenkilö kahden oppilaitoksen välissä.</p>		
Avainsanat (asiasanat) opinto-ohjaus, kahden tutkinnon suorittaminen,		

Muut tiedot		1	
Author(s) Rajala Tiina		Type of Publication Development project report	
		Pages 27	Language Finish
		Confidential Until ☐	
Title Development of student counselling for upper secondary school studies for persons studying for two degrees in Järvisseutu Vocational Institute.			
Degree Programme Jyväskylä University of Applied sciences, Teacher education college			
Tutor(s) Virtanen Riitta			
Assigned by			
Abstract <p>The subject of my development project is the student counselling for persons studying for two degrees. The targets of the project are the students of Järvisseutu Vocational Institute who are located in Lappajärvi centre. The work is focused on counselling the upper secondary school studies of the two-degree students and on developing the student counselling. Interview research is carried out to find out results for questions "How do students experience the student counseling for two degrees in Järvisseutu Vocational Institute, Lappajärvi Centre?".</p> <p>In the Vocational Institute the students who are studying the upper secondary school studies need real counselling in their studies and the course selections. Acquiring of books, choosing the courses and combining the studies for high school and vocational studies are difficult tasks for students who have just finished upper comprehensive school. One of the goals for this project is to clarify the studies and selection situations when performing studies for two degrees.</p> <p>Seventeen young students from Järvisseutu Vocational Institute participated in the interview research. The purpose of the interview was to find the problem spots in student counselling in upper secondary school studies. The clear outcome of this research is that the students need counselling the most in the beginning of their studies and at that point the least counselling was given. The research also brought up the (importance of the) role of student counsellor, when the student is looking for information. Student counselor has become an important contact person between two educational institutes for the persons studying two degrees.</p>			
Keywords			

student counselling, studying for two degrees	1
Miscellaneous	

Sisältö

KAHDEN TUTKINNON	1
OPISKELIJOIDEN LUKIO-OPINTOJEN OPINTO-OHJAUKSEN KEHITTÄMINEN JÄRVISEUDUN AMMATTI-INSTITUUTISSA.....	1
Kahden tutkinnon opiskelijoiden lukio-opintojen opinto-ohjauksen kehittäminen	2
Järviseudun ammatti-instituutissa.....	2
Sisältö.....	1
2 Kahden tutkinnon suorittaminen.....	2
2.1 Mitä hyötyä on kahdesta tutkinnosta?.....	4
2.2 Kahden tutkinnon suorittamista koskeva lainsäädäntö.....	5
2.3 Kahden tutkinnon opiskelija.....	6
2.4 Opinto-ohjaus kahden tutkinnon järjestelmässä.....	6
3Järviseudun Ammatti-instituutti.....	8
3.1Järviseudun Ammatti-instituutin opetussuunnitelma ja kahden tutkinnon suorittaminen.....	8
Alueen lukiot ja ammatilliset oppilaitokset tuovat tarjottimelle omaa verkko-opetus- tarjontaansa. Lisäksi tarpeen mukaan ja rahoitusmahdollisuuksien puitteissa tarjot- timelle tuotetaan uutta aineistoa sekä ohjataan opettajia muualla tuotettujen aineistojen käyttöön. Järviseudun ammatti-instituutti on mukana Opinlakeus-hankkeessa, jossa tuotetaan verkko-opintoja ja sovitaan yhteisistä käytännöistä virtuaaliopetuksen toteutuksessa.....	10
3.2 Opinto-ohjauksen nykytila.....	10
4 Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoite.....	11
5 Opiskelijoiden kokemuksia opinto-ohjauksesta kahden tutkinnon suorittamisessa. 11	
5.1 Lukio-opinnot keskeyttäneet.....	12
5.2 Kahden tutkinnon suorittajat.....	13
6 Teoreettinen malli lukio-opintojen suorittamiselle.....	19
7 Haasteelliset kehittämisen kohdat.....	20
8 Toimenpide-ehdotus.....	21
9 Pohdinta.....	24
Lähteet.....	26
Liitteet.....	27
Liite 1.....	27
Kahden tutkinnon suorittajien ajoitusuunnitelma lukio-opintoja varten.....	28

1 Johdanto

Kahden tutkinnon suorittamiseen liittyvät käytännön kysymykset ovat ajankohtaisia tänäkin syksynä monissa ammatillisissa oppilaitoksissa. Eteläpohjalainen sanomalehti Ilkka uutisoi 17.9.2007; ”Vaivannäköä vaativan kaksoistutkinnon suosio kasvaa.” Artikkelin mukaan kahden tutkinnon suorittaminen samanaikaisesti on yhä suositumpaa kautta maan. Lukioiden ja ammattioppilaitosten yhteistyö kuitenkin ontuu maaseudulla ja pienillä koulutuksenjärjestäjillä.

Kehittämishankkeessani käsitellään kahden tutkinnon suorittamiseen liittyvää opinto-ohjauksen problematiikkaa Järviseudun ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteen ja Lappajärven lukion välillä. Hankkeessa etsitään vastauksia kysymykseen ”Millaisia ovat kahden tutkinnon suorittajien kokemukset opinto-ohjauksesta Järviseudun Ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteessä?”

Ammatti-instituutin puolella lukion opintoja suorittavat tarvitsevat todellista ohjausta opintojen suorittamisessa sekä kurssivalinnoissa. Kirjojen hankinta, kurssien valinta ja lukujärjestyksen sovittaminen yhteen ammatillisten aineiden suorittamisen kanssa ovat vaikeita asioita vasta peruskoulunsa päättäneelle. Sellaista omatoimisuutta löytyy vain muutamilta opiskelijoilta. Yhtenä työn tavoitteena on myös selkeyttää tätä tilannetta.

2 Kahden tutkinnon suorittaminen

Kahden tutkinnon suorittamisella tarkoitetaan tässä työssä lukion ja ammattioppilaitoksen opintojen suorittamista samanaikaisesti. Lukiosta suoritetaan neljä pakollista ainetta, ja niitä opiskellaan pääsääntöisesti kahdella jaksolla lukuvuosittain. Lukion pakolliset kurssit saa suoritettua tällä aikataululla kolmessa vuodessa, ja jos opiskelija suorittaa työssäoppimista kesä- ja loma-aikoina, hänen on mahdollista valmistua molemmista opinnoista jo kolmannen vuoden keväällä sekä osallistua ylioppilaskirjoituksiin samana keväänä. Helpompi ratkaisu on kuitenkin ajoittaa opinnot neljälle vuodelle, jolloin opiskelija voi keskittyä lukion syventäviin

kursseihin neljäntenä vuonna ja osallistua ylioppilaskirjoituksiin neljännen vuoden syksyllä sekä keväällä.

Ammatillista perustutkintoa opiskellessa voi suorittaa samanaikaisesti myös ylioppilastutkinnon. Kahden tutkinnon suorittaminen on periaatteessa mahdollista kaikille ammatti-instituutin opiskelijoille. Ammatillisten ja yo-tutkintoon tähtäävien opintojen suorittaminen onnistuu parhaiten, jos opiskelijalla on kirjoitettavissa aineissa riittävän hyvät perustiedot. Peruskoulutodistuksessa lukuaineiden kesiarvon on oltava vähintään seitsemän. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavat (neljän pakollisen aineen) lukiokurssit osana ammatillista perustutkintoaan, osallistua ylioppilaskirjoituksiin ja saada ylioppilastutkintotodistus. Yleensä suoritettavat pakolliset lukiokurssit ovat äidinkieli, englanti, lyhyt matematiikka sekä ruotsi tai ainereaali. Valinnaisten opintojen tarjonta vaihtelee oppilaitoksittain.

Lukio-opinnot ammatillisen tutkinnon suorittamisen rinnalla sopii sellaiselle opiskelijalle, jolle tuleva ammattiala on tiedossa, ja jota myös lukiotavoitteiset opinnot kiinnostavat. Useiden ammatillisten opiskelijoiden mielestä ammatillisen ja lukio-opiskelun rinnakkain suorittamisessa on hyvää opintojen vaihtelevuus: ammatilliset jaksot, lukio- ja työssäoppimisjaksot vaihtelevat.

Kahden tutkinnon suorittajat opiskelevat kaikki samat ammatilliset aineet ja opintojaksot kuin pelkästään ammatillista perustutkintoa tekevät luokkatoverit. Suoritetuilla lukiokursseilla luetaan hyväksi ammatillisen perustutkinnon vastaavien oppiaineiden vaatimukset yhteisistä opinnoista ja ylimenevällä osalla myös valinnaiset opinnot.

Opiskeltavien aineiden lukiokurssit ja vaatimukset ovat samat kuin normaalissa päivälukiassa – samoin valtakunnallisen yo-tutkinnon kokeet. Ylioppilaskirjoituksiin opiskelijat ilmoittautuvat lukion aikataulun mukaan ja yo-kirjoituksiin opiskelija

osallistuu muiden lukion suorittajien tavoin. Ylioppilastutkintoon vaaditaan vähintään neljän lukioaineen läpäisy yo-kirjoituksissa. Kahden tutkinnon valmiiksi saaminen edellyttää sekä lukio-opintojen että ammatillisten tutkintovaatimusten suorittamista hyväksytysti.

2.1 Mitä hyötyä on kahdesta tutkinnosta?

Ammatillinen perustutkinto vahvistettuna lukio-opintojen osaamisena kielissä ja matematiikassa ovat opiskelijalle pääoma, jolle työnantajat antavat erityistä arvoa. Ammatillisten työssäoppimisjaksojen ansiosta oppilaat oppivat myöskin jo opiskeluaikana yhdistämään teoreettisen kehittämisajattelun ammatilliseen toteutukseen. Ammatillista osaamista ja oppimaan oppimista harjoitellaan rinnakkain. Näitä taitoja vaaditaan myös tulevaisuuden työelämässä yhä enemmän. (Opiskelijoiden tukipalvelut, 2007.)

Ammatillisesta osaamisesta on käytäntöön liittävän ymmärryksen luojana kiistatonta etua ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opinnoissa, jotka ovat luonteeltaan ammatillista peruskoulutusta teoreettisempia. Jatko-opinnoissa tarvitaan osaamista myös kielissä ja matemaattisissa aineissa, joissa kahden tutkinnon opiskelija on vahvoilla suorittamiensa lukiokurssien ansiosta. (Opiskelijoiden tukipalvelut, 2007.)

Mikäli peruskoululainen on jatko-opintovaihtoehtoja miettiessään epätietoinen sen suhteen, menisikö opiskelemaan lukioon vai ammatilliseen, hänen kannattaa erityisen tarkkaan tutustua kahden tutkinnon vaihtoehtoon. Näihin opintoihin ryhtymällä hänellä nimittäin säilyvät portit auki kaikkiin jatkovaihtoehtoihin. Suorittamallaan ammatillisella perustutkinnolla hän voi mennä joko töihin tai jatkaa opintojaan esim. ammattikorkeakoulussa. Lukio-opinnoilla hän on puolestaan opettanut itsensä sellaiseen itsenäiseen opiskeluun, jota taitoa tarvitaan jatko-opinnoissa – niin pääsykokeissa kuin myös varsinaisessa opiskelussa. (Opiskelijoiden tukipalvelut, 2007.)

2.2 Kahden tutkinnon suorittamista koskeva lainsäädäntö

Koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä alueella toimivien lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen järjestäjien kanssa (Kauppinen 2006, 2).

Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin tarvittaessa myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen (Lukiolaki L629/1998,11 §).

Laki ammatillisesta koulutuksesta (L630/1998,14 §) säättää samasta asiasta, että opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin tarvittaessa myös muiden ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Opetushallituksen julkaisussa (2006) ammatillisen koulutuksen ja lukio koulutuksen yhteistyöstä asetetaan tavoitteiksi ammatillisten ja lukio-opintojen samanaikaisen suorittamisen laajentamisen, näiden opintoja järjestävien oppilaitosten tukemisen yhteistyötä tiivistämällä ja rahoitusta kehittämällä. Tavoitteena on laajentaa ylioppilastutkinnon suorittajien määrä 10 %:iin ammatillisen perustutkinnon suorittajista. Ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa aloittavien sukupuolirakenteen tasoittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota, jatko-opintoihin siirtymistä nopeutetaan, koulutuksen läpäisyä parannetaan ja moninkertaista koulutusta vähennetään. Edelleen lisätään lukioden ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä erityisesti yhteisen opintotarjonnan, yhteisten opinto-ohjelmien sekä oppilaitosten alueellisen koulutustarjonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. (Kauppinen 2006, 6-9.)

2.3 Kahden tutkinnon opiskelija

Kahden tutkinnon opiskelija on kirjattuna opiskelijaksi toisessa niistä oppilaitoksista, johon hän suorittaa opintoja (Kauppinen 2006,3). Lappajärvellä nämä opiskelijat ovat kirjoilla Järvisseudun ammatti-instituutissa, joka oppilaitoksena ostaa lukio-opintoja kursseina omille opiskelijoilleen Lappajärven lukiolta. Sijainti samassa pihapiirissä mahdollistaa oppilaitoksen vaihdon muutamassa minuutissa. Myös jaksojärjestelmä lukion ja ammattiopiston kanssa on nykyisin täysin identtinen.

Oppilaitokset tukevat kahden tutkinnon suorittamista hyväksilukemisella. Hyväksiluvut tarkoittavat sitä, että opiskelijan ei tarvitse opiskella samoja asioita kahteen kertaan, vaan opiskelija opiskelee kirjoitettavat aineet lukiolla, ja ne näkyvät myös hänen ammatillisessa todistuksessaan. Hyväksilukujen avulla opiskelija pystyy siis suorittamaan kaksi tutkintoa 3-4 vuoden aikana. Tämä vaatii vahvaa panostusta opiskeluun, mutta vastapainoksi opiskelija saa kaksi tutkintoa ja pääsee osalliseksi kahdesta erilaisesta oppilaitoskulttuurista.

2.4 Opinto-ohjaus kahden tutkinnon järjestelmässä

Opinto-ohjauksen perusta on koululainsäädännössä. Opinto-ohjauksesta on säädetty kutakin koulumuotoa koskevissa laeissa, asetuksissa ja joiltakin osin valtioneuvoston päätöksissä. Yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa, joiden pohjalta koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman. Opinto-ohjausta koskevia lausumia ja tavoitteita on myös sivistysvaliokunnan mietinnöissä ja valtioneuvoston koulutuksen kehittämissuunnitelmissa. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen uudet opetussuunnitelman perusteet (2003, 2004) edellyttävät, että paikallisesti ja oppilaitoskohtaisesti tehdään ohjauksen toteuttamisen suunnitelma.

Lukiolain (629/98) ja ammattikoulutuslain (630/98) mukaan opiskelijalla on oikeus saada opinto-ohjausta. Säädöksissä opinto-ohjaus on merkitty tuntijakoon, jolloin sen

toteutustapa on useimmiten joko luokka- tai ryhmäohjaus. Sen lisäksi annetaan henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta. (Numminen, Jankko, Lyra-Katz, Nyholm, Siniharju & Svedlin 2002, 42.)

Opetussuunnitelmissa ohjaus nähdään laaja-alaisena toimintana, jossa opinto-ohjaajien ohella myös muulla henkilöstöllä on omat vastuualueensa. Ohjaustoimintaa kuvaavissa suunnitelmissa tulisi näkyä oppilaitoksen sisäisen työjaon lisäksi moni ammatillisen, eri hallinnon alojen välisen ja työelämän sekä huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteet ja toimintatavat. (Karjalainen & Kasurinen 2006, 14.) Hallituksen koulutusta koskevan lainsäädännön perusteluissa vuonna 1997 todetaan, että oppilaanohjauksella tarkoitetaan sekä ryhmämuotoisena annettavaa että henkilökohtaista ohjausta. (Merimaa 2002, 99-101.)

”Opiskelu sekä lukiossa että ammatillisessa koulutuksessa edellyttää opintojen suunnittelua ja opiskeluohjelman rakentamista yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa. Tärkeää on, että ammatillisella ja lukiokoulutuksen puolella on nimetyt opinto-ohjaajat, jotka huolehtivat yhdistelmäopintojen ohjaamisesta. Haasteena ja kehittämisen kohteena on, miten saadaan yhteiset pelisäännöt, opintojen seuranta ja tiedonvaihto toimimaan oppilaitosten välillä.” (Karjalainen & Kasurinen. 2006, 52.)

Edelleen Karjalaisen & Kasurisen (2006,90) mukaan toisen asteen opintojen aloitusvaiheen ohjaus on merkittävää opintojen keskeyttämisen ehkäisyssä. Aloitusvaiheen ohjaukseen panostaminen on tarkoittanut joissain oppilaitoksissa mm. sitä, että tulohaastatteluvaiheessa koulutusohjelmavastaava käy entistä tarkemmin läpi uuden opiskelijan opintohistorian. Nivelvaiheessa varhainen puuttuminen sekä opintojen suunnittelu ja henkilökohtaistaminen ovat tärkeitä. (emt. 90.)

Koululainsäädännössä edellytetään, että opiskelijalle turvataan yksilölliset valinnat, ns. henkilökohtainen opinto-ohjelma. Henkilökohtaista ohjausta vaativaa opinto-ohjelman laatimista voidaan edellyttää myös kahden tutkinnon suorittajilta. Opinto-ohjelman laatimisprosessi on osa henkilökohtaista kasvua ja kehitystä, jonka

tukemiseksi opinto-ohjaus on laissa määrätty. Opinto-ohjauksen saatavuus on lainsäätäjän mukaan koulutuksen järjestäjän turvattava. (emt. 90.)

Lainsäädännön mukaan koulutuksen järjestäjän – Lappajärven ammatti-instituutin – on joko itse järjestettävä opinto-ohjausta kahden tutkinnon suorittajilleen tai sitten ostettava kyseinen palvelu Lappajärven lukiolta, jolta ostetaan myös lukion kurssien opetus.

3 Järvisseudun Ammatti-instituutti

Järvisseudun ammatti-instituutti on kolmesta itsenäisestä ammatillisesta oppilaitoksesta saman kuntayhtymän alaiseksi koulutuskuntayhtymäksi yhdistetty ammatillinen oppilaitos. Järvisseudun ammatti-instituuttiin, JAMI:in, kuuluvat Kurejoella toimiva maatalous- ja luonnonvara-alan toimipiste, Alajärven kaupan- ja hallinnon yksikkö sekä Lappajärvellä toimiva tekniikan- ja liikenteen- sekä ravintotalousalan toimipiste. Koko ammatti-instituutissa opiskelee noin 650 opiskelijaa, joista 350 Lappajärven toimipisteessä. Kahden tutkinnon suorittajia opiskelee tällä hetkellä vain Lappajärvellä.

Järvisseudun ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteessä tehdään yhteistyötä Lappajärven lukion kanssa. Kahta tutkintoa suorittavia on tänä vuonna 15 opiskelijaa, joista 12 jatkavaa ja 3 aloittanutta. Syksyllä 2005 aloittaneista opiskelijoista keskeytti lukio-opinnot kaksi ammatti-instituutin opiskelijaa.

3.1 Järvisseudun Ammatti-instituutin opetussuunnitelma ja kahden tutkinnon suorittaminen

Järvisseudun koulutuskuntayhtymän opetussuunnitelman yhteinen osa sisältää koulutuksen järjestäjän yhteiset opetuksen kehittämisen lähtökohdat, toimintaperiaatteet ja -ohjeet. Tavoitteena on edistää kaikkien opiskelijoiden tasapuolista kohtelua ja opiskelijan oikeusturvan toteutumista. Opetussuunnitelman yhteinen osa on tarkoitettu ensisijaisesti opetushenkilökunnan käyttöön opetustoiminnan ja tutkintokohtaisten opetussuunnitelmien laatimisen perustaksi. Opettajien tulee saattaa se myös opiskelijoiden käyttöön. Työelämän ja vanhempien saatavilla se on Järvisseudun ammatti-instituutin, JAMI:n verkkosivujen kautta.

Järvisseudun ammatti-instituutin opetussuunnitelman yhteisessä osassa vakuutetaan lukijaa mahdollisuuksista kahden tutkinnon suorittamisesta seuraavasti:

Opintojen tarjonta yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa

Koulutustarjontaa alueella suunnitellaan yhdessä eri koulutusohjelmien ja toisen asteen oppilaitosten kesken. Tavoitteena on lain edellyttämien valinnanmahdollisuuksien lisääminen. Opetuksen jakamisessa vuosijaksoihin pyritään yhtenäisyyteen. Alueen toisen asteen oppilaitokset toimivat kuusijaksojärjestelmässä. Opinto-ohjaajat ovat keskeisessä roolissa opiskelijoiden ohjaamisessa valinnanmahdollisuuksien käyttöön.

Yhteistyö muiden ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa

Alueellisiin tarpeisiin vastaamiseksi järjestetään perustutkintoihin johdettavaa koulutusta siten, että opiskelijat ovat jonkun muun koulutuksen järjestäjän kirjoilla. Lähihoitajakoulutuksen järjestämiseksi on siirretty Seinäjoen koulutuskeskukselle koulutuksen järjestämispaikkoja 1.8.2006 lähtien erillisellä sopimuksella.

Ammatillinen tutkinto, lukion oppimäärä ja ylioppilastutkinto

Tarjotaan valmiita opiskelupolkuja koulutuskuntayhtymän tarjoamiin tutkintoihin ja samanaikaiseen ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Yli-

oppilastutkintoon voi osallistua myös, vaikka ei opiskelisikaan lukiossa. Vähintään kaksi- ja puolivuotista ammatillista tutkintoa suorittavalla on mahdollisuus osallistua ylioppilaskirjoituksiin opiskeltuaan tutkintoa vähintään puolitoista vuotta ja saatuaan riittävät edellytykset kokeesta suoriutumiseen. Parantaakseen valmiuksiaan menestyä ylioppilastutkinnossa opiskelija voi valita vapaasti valittavina ja muina valinnaisina opintoina yleissivistäviä opintoja. Lisäksi koulutuskuntayhtymä tarjoaa ylioppilastutkinnon suorittamiseen valmentavaa ohjausta. Yhteinen koulutustarjonta on rakennettu jaksotetusti ("vaihtojaksot") ja jaksojen alkamisajankohdat päätetään yhdenmukaisesti.

Valinnaisuuden lisääminen verkko-opetuksen avulla

Alueen lukiot ja ammatilliset oppilaitokset tuovat tarjottimelle omaa verkko-opetustarjontaansa. Lisäksi tarpeen mukaan ja rahoitusmahdollisuuksien puitteissa tarjottimelle tuotetaan uutta aineistoa sekä ohjataan opettajia muualla tuotettujen aineistojen käyttöön. Järviseudun ammatti-instituutti on mukana Opinlakeus-hankkeessa, jossa tuotetaan verkko-opintoja ja sovitaan yhteisistä käytännöistä virtuaaliopetuksen toteutuksessa.

3.2 Opinto-ohjauksen nykytila

Lappajärven lukion kanssa tehty yhteistyö on ollut aikaisemmin paikallisesti hiukan horjuvaa johtuen lukion erilaisesta jaksokäytännöstä, joka nyttemmin on korjaantunut. Lukion johdossa on ollut henkilövaihdoksia, jotka ovat vielä kesken, ja uusi rehtori ei ole vielä aloittanut toimessaan. Lisäksi Lappajärven Keskikoulun ja lukion yhteinen opinto-ohjaaja on ollut äitiyslomalla.

Kahden tutkinnon yhteyshenkilö ammattioppilaitoksen puolelta on nimeämättä ja opiskelijat kokevat asian hankalana; ”*kun ei oikein tiedä keneltä kysyy ja kuka oikeasti tietää*”. Näistä syistä johtuen ei kummassakaan oppilaitoksessa ole ollut toimivaa opinto-ohjausta kahden tutkinnon suorittajille.

4 Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoite

Kehittämishankkeen merkittävimpana tavoitteena on lukio-opintojen opinto-ohjauksen kehittäminen ja hyvien käytäntöjen luominen tiedottamiseen kahden oppilaitoksen välillä. Välilliseksi tavoitteeksi asetetaan yhteyshenkilön nimeäminen ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteessä. Lukion puolelta olisi myös löydettävä selkeästi joku, joka vastaa kahden tutkinnon suorittajien opinnoista. Kahden tutkinnon suorittajan olisi tiedettävä, kenen puoleen voi kääntyä mieltä askarruttavissa opiskeluasioissa.

Tavoitteisiin pääsemiseksi on kehittämishankkeessani tarkoitus kartoittaa opiskelijoiden kokemuksia ja tarpeita opinto-ohjaukselle sekä kartoittaa opinto-ohjauksen kehittämiskohteita.

5 Opiskelijoiden kokemuksia opinto-ohjauksesta kahden tutkinnon suorittamisessa

Selvittäessä vastausta asetettuun kysymykseen ”*Millaiset ovat kahden tutkinnon suorittajien kokemukset opinto-ohjauksesta JAMI; n Lappajärven toimipisteessä*”, suoritettiin haastattelututkimus pienellä otannalla kahden tutkinnon suorittajien kesken. Haastattelussa olivat mukana myös ne opiskelijat, jotka ovat keskeyttäneet lukio-opinnot ja jatkaneet ammatillisia opintojaan. Haastateltavia opiskelijoita oli

yhteensä seitsemäntoista. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat siis kahden tutkinnon suorittajat Järviseudun ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteessä.

Haastattelussa esitettyjen kysymysten toivottiin antavan sellaisia vastauksia, joilla päästään käsittelemään opiskelijoiden kokemuksia ja sitä kautta etsimään parannusehdotuksia sekä asettamaan tavoitteita kahden tutkinnon suorittajien ohjaamiselle. Haastattelulomake on liitteessä 1.

Varsinainen haastattelu suoritettiin maalisi- ja huhtikuun 2007 aikana ammatti-instituutin erityisopetuksen tiloissa. Keskeyttäneet opiskelijat haastateltiin omalla osastollaan jo helmikuussa 2007.

Opiskelijat kutsuttiin haastateltaviksi tekstiviestillä edellisenä päivänä ja tarvittaessa muistutettiin varmistusviestillä vielä seuraavana päivänä. Tekstiviestillä tavoitettiin 14 opiskelijaa ja yksi opiskelija käytiin pyytämässä omalta osastoltaan haastateltavaksi. Kaikki opiskelijat suostuivat haastatteluun ja vastasivat kysymyksiin mielellään. Haastattelun alussa selvitettiin taustaa haastattelulle kertomalla opinto-ohjaajan koulutuksesta ja sinne tehtävästä kehityshankkeesta, jonka tarkoituksena on kehittää oman oppilaitoksen opinto-ohjausta.

5.1 Lukio-opinnot keskeyttäneet

Työhön haastateltiin ensin kahta ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteen opiskelijaa, joiden lukio-opinnot keskeytyivät viime lukuvuonna. Molemmat ilmoittivat kahden tutkinnon suorittamisen olleen liian vaativaa. ”*Opiskelu olisi vaatinut enemmän viitsimistä*” ja ”*ei jaksanut lukea niin paljon, että olisin pärjännyt edes kohtuudella*”. Opinto-ohjausta kumpikin kertoi saaneensa lukion opinto-ohjaajalta. Siinä vaiheessa, kun opinto-ohjaaja vaihtui ja uusi sijainen ei tiennyt senkään vertaa kuin pojat itse, olivat pojat päättäneet lyödä hanskat tiskiinkin.

Kirjahankinnoissa heitä oli opastanut ensin ammattioppilaitoksella koulutusalaohjaaja antamalla kirjallista ja sitten myöhemmin lukion kanslisti. Lukujärjestyksen he olivat

tehneet luokassa lukion äidinkielen tunnilla opettajan johdolla. Kurssitarjonta ei ollut pojille oikein auennut missään vaiheessa. ” *En oikeasti edes tiennyt, olinko oikeassa paikassa oikeaan aikaan*”, ” *ainakin amiksella meni paljon ammattiasioita sivu sillä välillä kun olin lukiolla.*” Yritykset saada pojat jatkamaan lukio opintoja esim. matematiikan tai äidinkielen osalta, pojat kuittaavat nauramalla. ” *Ei kannata enää tässä vaiheessa!*” Toinen keskeyttäneistä pojista lähtee ensi lukuvuodeksi logistiikan opintoihin Jalasjärvelle, joten ei ole varmaa, voisikokaan hän suorittaa lukion kursseja kolmantena vuonna.

5.2 Kahden tutkinnon suorittajat

Lukio-opintoja suorittavien opiskelijoiden haastattelu suoritettiin nopeatempoisena haastattelukierroksena opiskelijoiden tullessa vuorotellen paikalle.

1. Kysymys: mistä tai keneltä sait tiedon mahdollisuudesta kahden tutkinnon suorittamiseen opintoja aloittaessasi?

Opiskelijoista kaksitoista kertoi saaneensa tiedon mahdollisuudesta kaverilta. Kukaan haastatelluista ei muistanut saaneensa tietoa kummastakaan oppilaitoksesta. Opinto-ohjaaja lukiolla oli vahvistanut tiedon sitä kysyttäessä, mutta innostus ja tieto tuli kaveripiiristä. Kaksi opiskelijaa kertoi lukeneensa paikallislehdestä jutun kahden tutkinnon suorittajasta ja jutulleensa asiasta sitten kavereiden kanssa. Yksi vastaaja ei muistanut mistä tieto tuli, mutta kaverinsa kanssa päättivät aloittaa yhdessä lukio-opinnot.

Ensimmäinen kysymys on tulkittavissa tiedottamisen puutteena. Se informaatio, jota kahden tutkinnon suorittamisesta on annettu varhempainillassa tai peruskoulun yhdeksännen luokan oppilaille, ei ole johtanut toivottuihin tuloksiin. Tiedottaminen kahden tutkinnon mahdollisuudesta tulisi tapahtua toukokuulla viimeisellä viikolla niille peruskoulun oppilaille, jotka ovat siirtymässä ammatti-instituutin opiskelijoiksi. Seuraavan kerran tulisi tiedottaa opiskelijoita ammatti-instituutin opintojen alettua

elokuulla ja silloin lähinnä kertoa, kuka on se ihminen, jolta voi mennä asiasta kysymään.

Sopivia kohtia tällaiselle tiedolle voisivat olla esimerkiksi aloituspäivän info-tilaisuudessa henkilökunnan esittelyn yhteydessä ensimmäisen kerran ja sitten luokille ryhmänohjaajan tunneilla, heti ensimmäisinä päivinä opintojen alettua.

Paikallislehdessä tulisi niin ikään kirjoittaa joka kevät näitä ”menestystarinoita” opiskelijoista. Nuoria kiinnostavat jutut, joissa esiintyy samanikäisiä kavereita tai oma tuttu oppilaitos.

2. Mistä tai keneltä sait esimerkiksi kirjaluettelon – lukujärjestyksen – jaksotuksen ja tietoa lukion kursseista?

Kolme jatkavaa opiskelijaa muisteli saaneensa kirjaluettelon ammattioppilaitoksen koulutusalojohtajalta ja loput ilmoittivat saaneensa sen lukion opinto-ohjaajalta. Lukujärjestys oli laadittu kymmenen opiskelijan kohdalla lukion tunneilla, usein äidinkielen tunnilla. Neljä opiskelijaa ilmoitti tehneensä lukujärjestyksensä itse lukion opinto-ohjaajalta saamansa kurssijärjestyksen mukaan. Yksi opiskelija kertoi käyneensä lukion opinto-ohjaajan kanssa lukujärjestyksen laatimista opettelemassa. Kurssijärjestyksen lukemisessa useimmat olivat saaneet apua lukion varsinaisilta opiskelijoilta. Lukujärjestyksen laatimista opiskelijat pitivät suhteellisen helppona, koska tunteja ja kursseja on kuitenkin suoritettavana vähän ja tarjontaa vielä vähemmän.

Lukio-opintojen käytänteet ovat todennäköisesti se kohta, jossa on eniten ongelmia. Suurin osa opiskelijoista oli keinotellut tämän aloitus-infon puutteen ohi omin avuin ja hakien itse tarvitsemansa tiedon. Tietyntyylinen tiedon puute on kuitenkin haitannut opintojen aloitusta. Jonkinlainen aloitustiedotteen laatiminen tai opinto-ohjaustunnin järjestäminen voisi olla ratkaisu kirja- ja lukujärjestysongelmiin.

3. Oletko laatinut aikataulun opinnoillesi ja teitkö sen itse vai jonkun kanssa?

Aikataulun laatimisen kultaisena johtolankana tuntui toimivan se, että opinnot täytyy saada loppuun kolmessa vuodessa. Kukaan haastatelluista ei aikonut käyttää neljättä vuotta opintojen suorittamiseen. Aikataulusta oli kuusi opiskelijaa käynyt keskustelemassa lukion opinto-ohjaajan kanssa ja loput olivat päättäneet asian tutkimalla lukion opintojen kurssiaikataulua. Kolme opiskelijaa suorittaa lukiolla vain muutamia aineita, joten ylioppilaskirjoitukset ja opintojen aikatalutus ei ollut heidän mielestään tärkeitä.

Kahden tutkinnon suorittaminen ei saisi opiskelijoiden mielestä pidentää opiskelua, vaan se tulisi voida suorittaa samanaikaisesti ammattiopintojen kanssa. Suurin osa opiskelijoista on näin tehnytkin, vaikka tulokset saattaisivat olla paremmat opintoja hiukan pidentämällä. Tulkittavissa on kuitenkin, että lukio-opinnot ovat toisarvoisempia näiden opiskelijoiden mielestä ja siksi opintojen jatkaminen vielä neljäntenä vuotena ei tunnu tarpeelliselta. Oman aikataulun laatiminen näyttäisi olevan helppoa. Myös aikataulussa pysyminen on helppoa, koska kurseja tarjotaan vain tiettyinä jaksoina. Lukion puolelta opettajat pitävät huolen kurssikokeiden aikataulusta sekä mahdollisen hylätyn kurssin uusimisesta.

4. Kuka mielestäsi toimii sinun opinto-ohjaajanasi alussa / tällä hetkellä?

Tällä hetkellä opinto-ohjaajana toimii haastateltujen mielestä lukion uusi opinto-ohjaaja, joka toimii edellisen äitiysloman sijaisena. Kukaan haastatelluista ei muistanut hänen nimeään. Myös opintoja aloittaessa kaikkien haastateltujen mielestä heidän opinto-ohjaajansa löytyy lukion opinto-ohjaajan huoneesta.

Kukaan opiskelijoista ei kokenut, että opinto-ohjausta voisikaan antaa kukaan ammatti-instituutin puolelta.

Opinto-ohjaajan nimeäminen ammatti-instituutin puolelle näyttää tämän haastattelututkimuksen perusteella turhalta. Opiskelijat kokevat saavansa oikeata,

ammattitaitoista ohjausta lukion opinto-ohjaajalta. Opinto-ohjaajan resurssit näyttäisivät ainakin opiskelijoiden näkökulmasta riittävän myös kahden tutkinnon suorittajille. Opinto-ohjaajan yhteystiedot tulisi toimittaa näille ammatti-instituutin opiskelijoille jonnekin esille ja ehkä hänen tulisi käydä esittäytymässä henkilökohtaisesti, jotta nimikin jäisi mieleen. Opinto-ohjaajan vaihtuminen äitiysloman vuoksi ei näytä haitanneen opiskelijoita.

5. Kuinka opinto-ohjaus on mielestäsi toiminut ?

Kahdeksan vastanneista oli sitä mieltä, että opinto-ohjaus on toiminut suhteellisen hyvin. Alussa olisi voinut olla vähän enemmän infoa ja tietoa asioista. Viisi vastanneista arvosteli kärkeämmin opinto-ohjausta.

” Täällä hiertää pirusti se, ettei kukaan tiedä mistään mitään. Kun kysyin omalta, ammattiaineiden opettajalta jotain, se vain puisteli päätään ja sanoi ettei ole kuullutkaan. Joskus kun ei saanut lukion opoa kiinni, tuntui tosi vittumaiselta. Ajattelin jo lopettaa koko touhun, mutta sitten sai aina jonkun kiinni, joka vähän tiesi!”

” Alussa olin aika hukassa.”

” En tiennyt mihin minun piti mennä ja millon!”

” sain lukion opolta sähköpostia ja ajattelin ensin, että kuka kumma mulle kirjottaa ja en avannut edes sen viestejä, kun en muistanut sen akan nimeä. Nyt toimii jo ihan jees! Sähköposti on ihan hyvä tapa tiedottaa sieltä meille tänne, vaikka ei kai tuossa kauaa menis jos kävis sanomassa täällä jollekulle.”

”Olis voinu paremminkin tiedottaa. Nyt kun oli tää kirjottaville tarkotettu info, menin sinne, vaikka en aio kirijottaakaan. Oli muuten ihan hyvä juttu ja ekaa kertaa meille kaikille yhteisenä jotain - siis meille jotka ollaan lukiollakin.”

Opiskelijoitten tyytyväisyys voidaan tulkita joko haastattelun ajankohdan tai todellisen tyytyväisyyden ansioksi. Nyt on meneillään lukuvuodessa hiljainen jakso, jolloin on vähemmän ohjauksen tarvetta. Lukio-opinnot jatkuvat ensi syksynä ja viimeinen jakso lukiolla on tältä keväältä loppunut. Opiskelijoita ei vielä kiinnosta ensi syksyn tapahtumat tai kirjahankinnat, ja tämän kevään osalta opinnot lukiolla ovat takana. On siis aihettakin tyytyväisyyteen.

Ohjauksen tarve korostuu alussa ja tietyissä muutoskohdissa. Ne opiskelijat, jotka ovat osallistuneet tämän kevään kirjoituksiin, odottavat saavansa tietoa ja kaikilla kahden tutkinnon suorittajilla on meneillään ammatillisia opintoja. Lukuvuoden aikana lukio-opintoja suorittavia ohjaavat lukion puolella luonnollisesti myös eri aineenopettajat. Esimerkiksi seuraavan jakson kirjahankinnat sekä tulevat koepäivät kerrotaan aineenopettajan toimesta kunkin aineen tunneilla.

6. Missä asioissa tunnet tarvitsevasi ohjausta?

Lähes kaikki haastatellut olivat sitä mieltä, että alussa ohjaus olisi tarpeen. Yksi opiskelija kertoi olleensa ensimmäisen vuoden elokuussa aivan ”pihalla” asioista.

”Odotellessa tulee miettineeksi vaikka mitä. Kesti aika kauan ennen kuin meille kerrottiin, että se lukio alkaa vasta toisella jaksolla. Amista oli käyty jo vaikka kuinka kauan, ennen ku tuli tieto esimerkiksi kirjoista. Ja sitte mulla ei ollu yhtään kirjaa ekalla viikolla lukiolla, ku ne piti tietty tilata tuonne markettiin ensin.”

” Kyllä sinne lukiolle osaa sitte mennä, ku on ensin päättänyt että aloitan. Aika kauan sillon elokuussa meni ennenku kukaan kysy mitään, vaikka olin ilmottanut aloittavani.”

Opinto-ohjauksen ajoitus ja panostus tulee kaikkien opiskelijoitten mielestä keskittää opintojen alkuun. Tällöin opiskelijoilla on eniten murheita ja tietämättömyyttä tulevasta. Kirjahankinnat, lukujärjestyksen laatiminen ja yksinkertaiset kysymykset

kuten milloin ja missä opiskelijan tulee olla, painavat aloittavien opiskelijoiden mieltä. Osa opiskelijoista murehtii myös kertyviä poissaoloja sekä sitä, miten saa kaiken ammatti-instituutin puolella menneen opetuksen ja tiedon haltuunsa lukiolla ollessaan. Nopeasti heti opintojen alussa tapahtuva informoiminen asioista on opiskelijoiden mielestä tarpeellista.

7. Mihin asioihin haluaisit enemmän panostusta / apua?

Lähes kaikki opiskelijat ilmoittivat tarvinneensa apua kurssijärjestyksen lukemiseen. Myös kirjaluettelon saaminen oli asia, josta ei oikein kukaan tiennyt mistä sellaisen saisi. Kuitenkin jokainen kertoi saaneensa tarvitsemansa tiedon ajoissa. Kirjoitusten lähestyessä kaikki lukiolaisten infot tulevat kaikkien opiskelijoitten tietoon, kun vain on itse paikalla. Ohjaus ja panostus ovat riittävät sitten, kun opiskelija on aloittanut ja käy säännöllisesti lukiolla. Lukion opiskelijoille järjestetyt opinto-ohjaajan tunnit ovat niitä, jolloin myös kahden tutkinnon opiskelijoitten kannattaa olla paikalla. Nämä tunnit eivät kuulu opinto-ohjelmaan eikä kurssisuunnitelmaan, mutta olivat lähes kaikkien opiskelijoiden mielestä tarpeellisia.

Yksi opiskelija kertoi tarvinneensa apua ainevalinnan kohdalla. Hän olisi halunnut suorittaa lukiolla kemian, mutta ei osannut poimia sitä kurssijärjestyksestä ja sitten avun saatuaan osoittautuikin, ettei hän voi suorittaa reaaliaineista kuin historian tai maantiedon.

8. Anna risuja / ruusuja opintojen ohjauksesta JAMI:n Lappajärven toimipisteessä.

Useimmat opiskelijat kiittivät tässä kohtaa lukion opinto-ohjaajaa ja antoivat ruusuja hänen toiminnastaan. Opiskelijat kokivat, että lukion opinto-ohjaaja on toiminut heidän parhaakseen, vaikka näkivätkin, ettei heidän ohjaamisensa ole hänen työtään.

Ammatti-instituutin opinto-ohjaaja ei saanut minkäänlaista kommenttia yhdeltäkään opiskelijalta. Hänen roolinsa lienee kahden tutkinnon suorittajien kohdalla todella etäinen. Edelleen ammatti-instituutti sai kolmelta opiskelijalta risuja opintojen alussa vallinneesta epätietoisuudesta.

” Lukiolla on omon huoneen ovi auki välituntisin ja silloin on hyvä käydä kysymässä. aika monesti olen sinne kurkannut ja jotain asiaa varmistanut.”

Opiskelijat olivat ystävällisiä ja antoivat runsaasti kiitosta lukion opinto-ohjaajalle. Kukaan ei muistanut ammatti-instituutin opinto-ohjaajaa ennen kuin kysyin risuja ja ruusuja myös hänelle. Ammatti-instituutin puolella on nähdäkseni paljon tekemistä nimenomaan omalla opinto-ohjauksen saralla. Lukion opinto-ohjaaja on suoriutunut omasta, hänelle kuulumattomasta, osuudestaan kiitettävästi.

6 Teoreettinen malli lukio-opintojen suorittamiselle

Kahden tutkinnon suorittajat noudattavat kuuden jakson mallia niin lukiolla kuin ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteissä.

Kahden tutkinnon suorittamiseksi 3,5-4 vuodessa on oppilaitoksissa laadittu teoreettinen malli, jonka mukaan kaikki pakolliset kurssit on suoritettu 3. vuoden keväällä. Reaalikoe kirjoitetaan 4. vuoden syksyllä ja reaaliaineeksi suositellaan joko historiaa, maantiedettä tai nyt uutena aineena terveystietoa. Neljännen vuoden ensimmäisellä jaksolla keskitytään reaaliaineiden harjoituskursseihin, niin sanottuihin syventäviin opintoihin. Englannin ja äidinkielen syventävät kurssit sijoitetaan jaksolle 2, 3 ja 4. Teoreettinen malli on liitteessä 2.

Lukion kurssit on laskettu suoritettaviksi siten, että kahta tutkintoa suorittava opiskelija on kolmen ensimmäisen vuoden aikana ammatti-instituutin opiskelija ja opiskelee lukiossa vain kahdella jaksolla, esim. jaksot 2 ja 4. tai 2 ja 5 riippuen siitä, miten kurssit sijoittuvat lukion lukujärjestyksessä.

Viimeisenä eli neljäntenä opiskeluvuonna opiskelija opiskelee pääsääntöisesti lukiossa ja hänet kirjataan lukion oppilaaksi. Lukio saa hänestä tulevan valtionosuuden. Kolmen ensimmäisen vuoden kurssien kustannukset laskutetaan ammatti-instituutilta todellisten kulujen mukaan tehdyn periaatepäätöksen mukaisesti.

Tavoitteena on, että kaikki kirjoitettavien aineiden pakolliset kurssit suoritetaan kolmen ensimmäisen vuoden aikana, ja viimeisenä opiskeluvuonna keskitytään ylioppilaskirjoituksiin valmentaviin harjoituskursseihin sekä syventäviin matematiikan, englannin ja äidinkielen kursseihin.

Pitkän matematiikan opiskelu ei mahdu tämän teoreettisen mallin sisälle, koska kurseja on niin paljon, että opiskelija joutuu opiskelemaan matematiikkaa käytännössä lähes joka jaksolla.

7 Haasteelliset kehittämisen kohdat

Kahden tutkinnon opiskelija kohtaa väistämättä opinnoissaan erinäisiä ongelmia. Pienessä lukiossa (kokonaan tai osittain yksisarjainen) kurssi opetetaan vain kerran lukuvuodessa, joten kahden tutkinnon suorittajien kurssit tulisi saada aina jaksoille 2 ja 4, tai 2 ja 5. Se ei aina onnistu muuttamatta kurssien normaalia suoritusjärjestystä näiden opiskelijoiden osalta tai perustamatta rinnakkaisryhmää.

Mikäli kahden tutkinnon suorittajien määrä nostaa luokkakoon niin suureksi, että jako on pakko tehdä, lisääntyy myös ammatti-instituutin kustannuspaine huomattavasti. Kun integroitujen opiskelijoiden yhdenkurssin hinta oppilasta kohden on ryhmäkoosta riippuen vaihdellut 51 euron ja 255 euron välillä, on yhden lisäkurssin todellinen hinta välillä 1500 – 2150 euroa.

Kaikki tarjotut kurssit eivät välttämättä toteudu, joten opiskelijan kurssimäärä saattaa jäädä esimerkiksi kahteen. Yksi ratkaisu on lukioiden tiivis yhteistyö ja edellä

mainitun ongelman ottaminen huomioon mahdollisuuksien mukaan lukujärjestystä tehdessä. Esimerkiksi ENA 6- kurssi voisi jossakin lukiossa olla toisen vuoden keväällä ja toisessa kolmannen vuoden syksyllä.

Viimeisenä opiskeluvuonna opiskelijalle näyttäisi jäävän melko niukalti kursseja, jos osa kurssitarjonnasta ei toteudu. Epävarmoja kursseja tässä suhteessa ovat esimerkiksi Lappajärven lukiossa olleet AI 7, AI 9 ja MAB 7. Kurssitarjontaa esimerkiksi lyhyessä matematiikassa ja maantieteessä saisi olla runsaamminkin.

Opiskelijamäärä Lappajärven lukiossa pienenee tulevana 2007 syksynä noin kolmellakymmenellä opiskelijalla. Syynä on jatko-opintoihin siirtyvän ikäluokan poikkeuksellisen pieni koko. Näistä siirtyvistä on kuusi opiskelijaa ilmoittanut jo tässä vaiheessa aloittavansa kahden tutkinnon suorittajina ammatti-instituutissa.

8 Toimenpide-ehdotus

Kehityshankkeen johtopäätöksinä kirjataan seuraavia tavoitteita tulevalle lukuvuodelle ja opinto-ohjauksen kehittämiseksi.

1. Tulee järjestää tiedotustilaisuus toukokuulla ammatti-instituuttiin tuleville peruskoululaisille kahden tutkinnon mahdollisuudesta.

Tähän infoon tulee koota vain ne opiskelijat , jotka ovat aloittamassa opinnot ammatti-instituutissa. Tilaisuudessa tulee olla mukana joku kahden tutkinnon nykyisistä opiskelijoista, joka osaa kertoa peruskoululaisille kuinka paljon teettää töitä olla kahden tutkinnon opiskelijana ja millaista opiskelu hänen mielestään on ollut. Tilaisuuden tarkoituksena on herättää opiskelijoiden mielenkiinto ja jättää sitten ajatus mietittäväksi kesän ajaksi. Samassa tilaisuudessa tulee antaa yhteystiedot ja sen henkilön nimi, johon syksyllä opintojen alkaessa otetaan yhteyttä, mikäli asia kiinnostaa.

2. Elokuussa ammatti-instituutin opintojen alettua heti avauspäivän infossa henkilökunnan esittely.

Tässä esittelyssä tulee olla nimettynä kenen puoleen käännetään kahden tutkinnon suorittamisen liittyvissä asioissa. Tämän henkilön nimeäminen on ammatti-instituutin johtoryhmän tehtävä. Mikäli vapautuvaan opinto-ohjaajan virkaan valitaan uusi henkilö, on tehtävä luonnollisesti hänen.

Edelleen tähän aloituspäivään liittyy tilojen ja paikkojen esittely. Opiskelijoille tulee näyttää opinto-ohjaajan tila ja siellä mahdollisen opinto-ohjaajan tulee olla esittäytymässä ovi avoinna. Myös lukion opinto-ohjaajan olisi hyvä olla henkilökunnan esittelyssä paikalla.

3. Elo-syyskuun aikana opinto-ohjaajan tunti aloittaville kahden tutkinnon suorittajille.

Tunnilla puretaan auki lukion käytänteitä, jaetaan kurssijärjestys sekä opetellaan sen lukemista ja laaditaan oma lukujärjestys seuraavalle jaksolle. Opiskelijoille jaetaan kirjaluetelo hankittavista oppikirjoista sekä muista välineistä kuten esimerkiksi laskimesta. Opiskelijoille kerrotaan aikataulun laatimisesta ja annetaan mahdollisuus varata aikaa opinto-ohjaajalta tähän tai muuten omiin opintoihin liittyvissä kysymyksissä.

4. Ennen toisen jakson alkua opinto-ohjaajan tunti kahden tutkinnon suorittamista jatkaville opiskelijoille.

Tiedotettavina asioina niin ikään kurssijärjestyksen jakaminen sekä lukujärjestyksen laatiminen, aikataulun tarkistaminen kunkin opiskelijan kohdalla sekä tulevista kirjoituksista kertominen. Samalla voitaisiin käydä läpi menneen lukuvuoden palautetta

ja saadut kurssisuoritukset. Mikäli opiskelijoilla on hylättyjä kursseja, näiden korvausmahdollisuuksista tiedottaminen.

5. Lukion opinto-ohjaaja esittelee itsensä laittamalla jo tänä keväänä kaikille kahden tutkinnon suorittajille omat yhteystietonsa sähköpostilla. Samoin heti syksyllä opintojen alettua ja ensimmäisen luokan opiskelijoiden saatua sähköpostiosoitteet ammatti-instituutista.

Opiskelijoille tulee tiedottaa mahdollisimman paljon sähköpostin kautta sitäkin tietoa, joka jo jossain muodossa on jaettu esimerkiksi opinto-ohjaajan tunneilla. Sähköisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen opinto-ohjaajan ja opiskelijan välillä helpottaa tiedon jakamista jatkossa.

6. Info-pisteen perustaminen ammattioppilaitokselle

Info-pisteeksi riittää opinto-ohjaajan huoneen lähetyville ilmoitustaulu, johon lukion puolelta tuleva info esimerkiksi kirjoituksista tai lukujärjestysmuutoksista tulee ja opiskelijat tietävät käydä siitä hakemassa tai katsomassa.

Kahden tutkinnon suorittajien tiedotuspisteenä toimiva ilmoitustaulu on jo asennettu opinto-ohjaajan huoneen viereen käytävälle. Tästä ilmoitustaulusta tulee myös tiedottaa kaikille kahden tutkinnon suorittajille.

Ilmoitustaulu tehdään toimivaksi sillä, että siihen laitetaan ensin opinto-ohjaajan yhteystiedot sekä muuta ajankohtaista tietoa kahden tutkinnon suorittajille.

Ilmoitustaululla tulee myös ilmoittaa tulevista opinto-ohjaajan tunneista sekä aikatauluista, jotka koskevat kahden tutkinnon suorittajia. Vaihtuva sisältö ilmoitustaululla tekee siitä mielenkiintoisen ja seurattavan – tätä kautta myös toimivan.

7. Ilmoitustaulun oheen voisi liittää opinto-ohjaajan postilaatikon, jonne opiskelijat voisivat jättää postia ohi kulkiessaan myös opinto-ohjaajalle.

Postilaatikko voi olla oikea pieni postilaatikko. Usein opiskelijoilla on opinto-ohjaajalta lainalla esimerkiksi kirja tai hakuopas. Tämän voisi palauttaa postilaatikkoon. Postilaatikon tekee toimivaksi se, että opinto-ohjaaja ottaa sen aktiivisesti omakseen ja todella tarkastaa laatikkoon tullutta postia.

9 Pohdinta

Kahden tutkinnon suorittajien avuksi on paljon tehtävää. Haastattelun tuloksena voidaan kuitenkin todeta opinto-ohjauksen toimivan nykyiselläkin tavalla. Jos ammatti-instituutin opiskelijoita suoraan kehoitettaisiin toimimaan lukio-opintoihin liittyvissä asioissa lukion opinto-ohjaajan kanssa, ei ammatti-instituutin puolella opinto-ohjaajaa tähän tarpeeseen kannata nimetä. Kuitenkin laki velvoittaa myös ammatti-instituuttia osallistumaan opinto-ohjaukseen omalla toiminnallaan tai sitten ostamaan tämä palvelu lukiolta.

Ammatti-instituutin puolella ollaan nimeämässä uutta opinto-ohjaajaa, jonka tehtäviin kahden tutkinnon suorittajien opinto-ohjaus tulee kuulumaan. Kahden eri oppilaitoksen opinto-ohjaajien välinen yhteistyö näkyy kuitenkin näiden opiskelijoiden arjessa. Hyvä yhteistyö luo ohjauksesta toimivan käytännön. Yhtenä tavoitteena tulisi olla joustavan yhteistyön viriäminen näiden yhteys henkilöiden välille.

Erilaisia hyviä käytänteitä ollaan nyt luomassa. Tehokkaat tiedotus- tai opinto-ohjaustunnit aloitetaan heti ensi syksystä lähtien. Tällaisia opinto-ohjauksen mentäviä aukkoja paikataan ohjaustunneilla ammatti-instituutin tai vaihtoehtoisesti lukion opinto-ohjaajan toimesta. Ilmoitustaulu on tehty ja käytössä. Tällä hetkellä sitä

hoitavat ammatti-instituutin erityisopettajat, jotka pyrkivät muutenkin toiminnallaan paikkaamaan puuttuvaa opinto-ohjaajaa.

Uusia aloittavia kahden tutkinnon suorittajia on lähestytty lukion ja ammatti-instituutin yhteisellä kirjeellä. Kirjeessä kerrotaan mitä kahden tutkinnon suorittaminen tarkoittaa ja kuinka se käytännössä tapahtuu. Kirjeessä painotetaan syksyllä jaettavaa lisätietoa asiasta ja tarkoituksena on lähinnä rauhoittaa vanhempia sekä opintojaan aloittavaa nuorta.

Järviseudun Ammatti-instituutin Lappajärven toimipisteen aloittama kahden tutkinnon suorittajien opinto-ohjauksen kehitystyö on käynnistynyt hyvin ja nyt on hyvä katsoa positiivisen luottavaisina tulevaisuuteen.

Lähteet

Karjalainen M.& Kasurinen H., 2006.Ohjauksen toimintakulttuurin muutos alueellisessa yhteistyössä. Oppilaan – ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeen raportti. Jyväskylä

Kauppinen J.2006. Ammatillisen koulutuksen ja lukion yhteistyö. Opetushallitus, Helsinki

Laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998). Ammatillista peruskoulutusta koskevat säädökset. Opetusministeriö.

Lukiolaki (811/1998). Lukiokoulutusta koskevat säädökset. Opetusministeriö.

Merimaa, E. 2002. Perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmien perusteiden 2002 merkitys ohjauksen kannalta. Teoksessa R. Vuorinen & H. Kasurinen (toim.) Ohjaus Suomessa 2002. Helsinki

Numminen U., Jankko T., Lyra-Katz A., Nyholm N., Siniharju M.& Svedlin R. 2002. Opinto-ohjauksen tila 2002: Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Opiskelijoiden tukipalvelut. 2007. Suupohjan ammatti-instituutti. Viitattu 25.5.2007. http://www.saiedu.fi/site?node_id=221 , Päivitetty 24.5.2007

Liitteet

Liite 1

Kyselylomake kahden tutkinnon suorittajalle.

Kysymysten käsittely tapahtuu luottamuksellisesti ja kohdentuu tekijän kehityshankkeeseen opinto-ohjaajan koulutuksessa.

1. Mistä / keneltä sait tiedon mahdollisuudesta kahden tutkinnon suorittamiseen aloittaessasi ja koska aloitat / aloitit ?
2. Mistä / keneltä sait esimerkiksi kirjaluetellon – lukujärjestyksen – jaksotuksen ja tietoa lukion kursseista ?
3. Oletko laatinut opinnoillesi aikataulun ?
4. Laaditko sen itse vai jonkun kanssa ?
5. Kuka mielestäsi toimii Sinun opinto- ohjaajana alussa / tällä hetkellä ?
6. Kuinka / onko opinto-ohjaus on mielestäsi toiminut ?
7. Missä asioissa tunnet tarvitsevasi ohjausta ?
8. Mihin asioihin haluaisit enemmän panostusta / apua kahden tutkinnon suorittajana ?

Anna risuja / ruusuja opintojen ohjauksesta JAMI:n Lappajärven toimipisteessä.

Liite 2

Teoreettinen malli

Kahden tutkinnon suorittajien ajoitussuunnitelma lukio-opintoja varten

1. Vuosi

- äidinkieli Ai 1 ja Ai 2
- englanti ENA 1 ja ENA 2
- lyhyt matematiikka MAB 1 ja MAB 2
- historia tai maantiede HI 1 ja HI 2 tai GE 1 ja GE 2
- YH 1, terveystieto1
- mahdollisesti 1-2 liikunnan tai MU / KU kurssia

Kursseja yhteensä 8-10. Viikkotuntimäärä 24-30.

2. Vuosi

- äidinkieli AI 3 ja AI 4
- englanti ENA 3 ja ENA 4
- lyhyt matematiikka MAB 3 ja MAB 4
- historia HI 3 ja HI 4 tai maantieteeseen GE 3 ja GE 4
- YH 2, terveystieto2
- mahdollisesti 1-2 liikunnan tai MU / KU -kurssia

Kursseja yhteensä 8-10. Viikkotuntimäärä 24-30

3. Vuosi

- äidinkieli AI 5 ja AI 6
- englanti ENA 5 ja ENA 6, mahdollisesti ENA 11 kieliopin ja kuullun ymmärtämisen tehokurssi
- lyhyt matematiikka MAB 5 ja MAB 6
- Hi 5 (Suomen historia)
- tai maantiede GE 5 (paikannus)

Kursseja yhteensä 8-10. Viikkotuntimäärä 24-30.

4. Vuosi

- äidinkieli AI 8, tekstitaitojen syventäminen
- englanti EN 7 ja EN 8 sekä Yo-kokeeseen valmistava kurssi ENA 10
- lyhyt matematiikka kertauskurssi MAB 10 ja MAB 7 (talousmatematiikka)
- historian kertauskurssi HI 8
- YH 3 (lakitaito) tai YH 4 (EU)
- maantieteen kertauskurssi GE 6

Kursseja yhteensä 8. Viikkotuntimäärä 24.

Kokonaiskurssimäärä lukio-opiskelun aikana on 32-38.